

طراحی الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی سپاه

ناصر حسن‌زاده *

مصطفی آجورلو ***

دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۰۴/۱۰

سیاوش نصرت پناه **

پذیرش نهایی: ۱۳۹۸/۰۷/۲۳

چکیده

این پژوهش با هدف دستیابی به الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی در نیروهای مسلح برای استفاده فرماندهان، مدیران، برنامه‌ریزان و کارشناسان تربیت‌بدنی نیروهای مسلح اجرا گردید. این مطالعه با روش تحقیق ترکیبی روی ۱۲۵ نفر از فرماندهان و خبرگان تربیت‌بدنی انجام و از ابزار مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و پرسشنامه (محقق‌ساخته) استفاده شد. در مصاحبه نیمه‌ساختاریافته آزمون دوجمله‌ای به‌کار رفت و در پرسشنامه (محقق‌ساخته) روایی محتوایی پرسشنامه با محاسبه ضریب لوشه حدود ۰/۹ و پایایی پرسشنامه با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴۸ مورد تأیید قرار گرفت. داده‌ها با روش‌های آماری توصیفی از نوع همبستگی و استنباطی (معادلات ساختاری، آزمون کلموگروف - اسمیرنوف و تحلیل عاملی تأییدی و معادلات ساختاری به روش حداقل مربعات جزئی) با نرم‌افزارهای «SPSS» و «PLS» تحلیل شد. یافته‌ها نشان داد که الگوی نهایی برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی شامل سه بعد: ورزش همگانی، ورزش سازمانی، ورزش قهرمانی و هریک از ابعاد، شامل شش مؤلفه (اهداف، محتوا، شیوه‌های تدریس، مربیان، فضا و امکانات ورزشی، ارزشیابی) و ۱۲۷ شاخص برای مجموع مؤلفه‌ها می‌باشند. نتایج مطالعات میدانی حاضر نشان می‌دهد در اجرای برنامه‌های تمرینی یگان‌های صفی و ستادی توجهی به محتوا و مربیان نشده است و این یکی از مسائل مهمی است که برای افزایش توانمندی جسمانی کارکنان متناسب با نوع شغل و رسته خدمتی در تدوین برنامه‌های ورزشی باید به آن توجه شود.

کلیدواژه‌ها: تربیت‌بدنی؛ برنامه درسی؛ الگوی برنامه‌ریزی درسی

n_mhassanzadeh@yahoo.com

nosratpanah@ihu.ac.ir

ajourlou@gmail.com

* دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه جامع امام حسین(ع)

** نویسنده مسئول: دانشیار دانشگاه جامع امام حسین(ع)

*** استادیار دانشگاه جامع امام حسین(ع)

مقدمه و بیان مسئله

تربیت بدنی به عنوان یکی از رشته‌های تعلیم و تربیت، نقش مهمی در تحقق اهداف آن ایفا می‌نماید و در بسیاری از کشورها در برنامه درسی یک درس اجباری به شمار می‌آید (هاردمن^۱، ۲۰۰۵ به نقل از جوادی پور، ۱۳۸۵: ۸۶). تربیت بدنی بخش مهمی از تعلیم و تربیت است که از طریق حرکت و فعالیت‌های بدنی، جریان رشد را در تمام ابعاد وجود انسان تسهیل می‌کند (امیرتاش، ۱۳۷۲: ۲۰). یکی از دغدغه‌های مهم فرماندهان و مسئولان، توانمندی جسمانی نیروهای نظامی برای انجام مأموریت است که در هشت سال دفاع مقدس و جنگ‌های برون مرزی همچون جنگ با داعش کاملاً مشهود بود. این امر توسط تربیت بدنی انجام می‌شود، اما به دلیل تعدد برنامه‌ها، تغییر برنامه‌ها همراه با جابه‌جایی مسئولین و... این هدف، میسر نمی‌شود. از این جهت، خروجی آموزش‌های تربیت بدنی چه در مراکز آموزشی و دانشگاه‌ها و چه در یگان‌های عملیاتی قادر به برآورده کردن چالش‌های به وجود آمده نیست. لذا برای نظم‌دادن به برنامه‌ها و یکسان‌سازی آنها نیاز به الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت بدنی است تا با جبران خلأ موجود، کمکی برای برنامه‌ریزان و طراحان باشد. طراحی الگوی برنامه‌ریزی درسی می‌تواند در آموزش تربیت بدنی تحول ایجاد کند، توان رزم نظامیان را در جهت اجرای مأموریت‌ها افزایش دهد و جوابگویی خواسته‌های چشم‌انداز نیروهای مسلح باشد. از طرفی، فقدان این الگو مسائل موجود در حوزه آموزش را افزایش داده و در نتیجه، کارایی و بهره‌وری نیروها افت می‌کند. همچنین پراکندگی برنامه درسی تربیت بدنی، باعث ضعف در تحقق اهداف و سیاست‌ها و مأموریت‌های تربیت بدنی نیروهای مسلح می‌شود.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

درخشان مبارکه و همکاران (۱۳۹۱: ۱۶۹) در پژوهشی تحت عنوان «تدوین هدف‌های کلان، سیاست‌ها و راهبردهای توسعه تربیت بدنی در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران»، نشان دادند که هدف‌های کلیدی تربیت بدنی نیروهای مسلح شامل: تقویت و توسعه علمی و عملی آمادگی جسمانی، مهارت‌های بدنی و ورزشی به منظور دستیابی به سطح مناسب شاخص‌های تعیین شده، ارتقای ورزش قهرمانی نیروهای مسلح برای دستیابی به سکوها برتر در رقابت‌های داخلی و خارجی، تقویت و ارتقای ورزش همگانی در سطح نیروهای مسلح، تقویت و ارتقای ورزش‌های

همگانی و قهرمانی بسیج مستضعفان می‌باشد. انجام این مهم با آموزشی منظم و منطقی امکان‌پذیر است که از طریق برنامه‌ریزی درسی در پاسخ به سه سؤال اصلی و اساسی صورت می‌گیرد؛ یعنی هدف‌ها کدامند؟ روش‌های رسیدن به هدف‌ها چیست؟ ارزشیابی چگونه انجام می‌شود؟

براین اساس، عناصر برنامه درسی در یگان‌های نظامی (مراکز آموزشی، دانشگاه‌ها و یگان‌ها) را مشتمل بر شش عنصر می‌توان دانست. در این میان، ابعاد و شاخص‌هایی مطرح می‌شود که نیازمند مستندسازی و بررسی هستند (به نقل از فتحی و اجارگاه و شافعی، ۱۳۸۵: ۷۰). لئنبرگ^۱ و اورنستین^۲ (۲۰۰۴) عنوان می‌کنند که برنامه‌های درسی به‌عنوان کانون آموزش در مراکز دانشگاهی در موفقیت یا شکست آنها نقش کلیدی و بسیار تعیین‌کننده دارند. براین اساس، برنامه‌های درسی، نشان‌دهنده میزان پیشرفت و پاسخگوبودن دانشگاه‌ها به نیازهای در حال تغییر جوامع هستند و از مهم‌ترین ابزار تحقق اهداف و رسالت‌های کلی آموزش به‌شمار می‌روند و از این رو، شایسته توجه بسیار دقیق هستند (به نقل از زین‌الدینی میمند، ۱۳۸۹: ۱۲۸). مازولی^۳ (۲۰۰۰) یافته‌های پژوهشی خود در زمینه ادراکات اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و تأثیر آنها بر برنامه‌ریزی درسی را این‌گونه گزارش می‌کند: "اعضای هیئت علمی، تأثیر زیادی بر برنامه‌ریزی‌های درسی و محتوای درسی در آموزش عالی دارند. در بین عناصر برنامه درسی، تدوین اهداف آموزشی یکی از مهم‌ترین عناصر به‌شمار می‌رود؛ چراکه عناصر دیگر بر اساس و متأثر از اهداف برنامه درسی شکل گرفته و جهت پیدا می‌کنند. برای تعیین این اهداف باید منابع گوناگونی همچون: نیازهای جامعه، نیازهای یادگیرنده، موضوعات درسی، فرهنگ و تجارب و نیازهای بازار کار را بررسی کرد (ون مرینبور و همکاران^۴، ۲۰۰۴: ۸، به نقل از ظهیری، ۱۳۷۴: ۳۴). رالف تایلر^۵ (۱۹۴۹) الگویی برای تعیین هدف‌های برنامه درسی ارائه کرد و بر اساس این الگو، نیازهای جامعه، موضوع درسی و نیازهای یادگیرندگان را از منابع تعیین هدف‌ها بیان نمود (نیکلاس^۶، به نقل از میرزابیگی، ۱۳۸۴: ۱۶۱). وی به عنصر دیگر برنامه درسی به نام محتوا چنین اشاره می‌کند: آنچه را که قرار است آموزش داده شود، محتوا نامند. محتوا می‌تواند به‌عنوان دانش، مهارت، گرایش‌ها و ارزش‌هایی توصیف گردد

1. Lennberg
2. Ornstein
3. Mazoli
4. Jeroen, van Marrienboer
5. Tyler
6. Niclas

که باید یادگرفته شود. اساساً آموزش و یادگیری قرار است نگرش را تغییر دهد، دانش‌افزایی به وجود آورد و یا مهارتی را برای رشد و توسعه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی به انسان‌ها بیاموزد (ملکی، ۱۳۸۰: ۱۱۴). با توجه به شرایط و ویژگی‌های موجود در نظام تعلیم و تربیت، تایلر هفده مرحله را برای برنامه‌ریزی درسی بیان می‌کند: ۱. نیازسنجی، ۲. جهت‌دهی ارزشی، ۳. تعیین هدف‌ها، ۴. تعیین تناسب هدف‌ها با مواد و وسایل و فعالیت‌های آموزشی، ۵. انتخاب محتوا، ۶. سازماندهی محتوا، ۷. انتخاب و سازماندهی تجربیات یادگیری، ۸. انتخاب راهبردهای یاددهی - یادگیری، ۹. تعیین نظام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، ۱۰. تعیین نقش معلم در برنامه درسی، ۱۱. مواد آموزشی، ۱۲. تولید ارزشیابی تکوینی، ۱۳. اشاعه برنامه درسی، ۱۴. اجرای برنامه درسی، ۱۵. نظارت و کنترل برنامه درسی، ۱۶. ارزشیابی پایانی، ۱۷. بازنگری و اصلاح برنامه درسی (یارمحمدیان، ۱۳۷۹: ۵۳).

تایلر در خصوص راهبردهای یاددهی، یادگیری را بین عناصر برنامه درسی مهم می‌داند و برنامه درسی را به عنوان تئوری قلمداد کرده و بخش اجرای آن را وابسته به آموزش و راهبردهای تدریس می‌داند. کولد و کلاین^۱ عناصر برنامه درسی را متشکل از نه عنصر می‌دانند: اهداف و مقاصد، محتوا، مواد و منابع، فعالیت‌ها، راهبردهای تدریس، ارزشیابی، گروه بندی، زمان و فضا (ملکی، ۱۳۸۵: ۲۸). پاینار^۲ (۲۰۰۳) به نقل از ملکی، معلم را به عنوان مهندس اجتماعی، عنصر مهم بعدی در برنامه درسی محسوب می‌کند. معلم است که با عبارت پرسشی «چگونه معلمان یادگیری را تسهیل می‌کنند؟» همراه شده است. یکی از صلاحیت‌های بارز معلم این است که با مفاهیم اساسی، اصول و قوانین رشته علمی آشنایی کافی داشته باشد. اگر این صلاحیت ضعیف باشد، در انجام نقش آموزشی او خلل و کندی به وجود خواهد آمد. شرط اصلی یاددهی هر مفهومی، این است که مفهوم در ابتدا برای خود معلم شناخته شده باشد (ملکی، ۱۳۹۱: ۶۰). ارزشیابی بین عناصر برنامه درسی جزو آخرین مرحله محسوب می‌شود، اما به لحاظ فراهم کردن فرصت‌های مناسب برای اصلاح برنامه و شناخت نواقص و کاستی‌های برنامه‌های آینده از اهمیت خاصی برخوردار است. ارزشیابی، فعالیت نظام‌مندی است که ضمن فراهم نمودن ملاک‌هایی برای ارزش‌گذاری، به تهیه اطلاعاتی درباره پدیده یا موضوع ارزشیابی، اقدام می‌کند و با مقایسه این دو دسته اطلاعات، از

1. Cold and Cline

2. Painar

سودمندی و ارزش موضوع یا پدیده خبر می‌دهد (موسی‌پور، ۱۳۸۲: ۱۳۷)، اما برنامه‌ریزی درسی از طریق الگو سازمان می‌یابد. بنابر نظر خندقی (۱۳۹۰)، الگوها می‌توانند در قالب یک موضوع، تصویر، توصیف شفاهی، پنهان یا انتزاعی ارائه شوند (کامن^۱، ۱۹۷۸: ۳۲). (دوج^۲، ۱۹۵۲: ۳۵۷) الگو را ساختاری از نمادها و قواعدی تعریف می‌کند که باید مجموعه‌ای از عناصر مرتبط را در ساختار یا فرایندی موجود کنار هم جای دهد. جوادی‌پور (۱۳۸۵) در رساله دوره دکتری تربیت بدنی با عنوان «طراحی و اعتباربخشی الگوی مطلوب برنامه درسی تربیت‌بدنی ایران» که در دانشگاه تربیت مربی تهران انجام داده است، طراحی این الگو را با رویکرد برنامه‌ریزی راهبردی انجام داده است. در این رویکرد، توجه به چشم‌انداز، بیانیه مأموریت و اصول حاکم بر برنامه درسی از نکات برجسته این تحقیق است.

سقا افراخته (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «طراحی فرایند جامع برنامه درسی نظام تربیت و آموزش سپاه» با ارائه مدل برنامه درسی مبتنی بر موقعیت، تربیت‌بدنی را جزو یکی از حوزه‌های یادگیری در نظر گرفته است که در این پژوهش ۱۱ عنصر در نظر گرفته شده است. خلیل‌آبادی (۱۳۷۲) در پژوهشی به بررسی انگیزه‌های افراد شرکت‌کننده در ورزش همگانی شهر تهران پرداخته است. نتایج پژوهش وی نشان داد، وجود مربیان باتجربه، با معلومات و با صفات اخلاقی نیکو، موجب تقویت انگیزه ۶۳/۸ درصد افراد نمونه تحقیق در ورزش همگانی بوده است (خلیل‌آبادی، ۱۳۸۴: ۸۵). پورالشریعه (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «طراحی الگوی برنامه درسی نیروی دریایی» مؤلفه‌ها و شاخص‌های برنامه درسی نیروی دریایی را شامل موارد زیر می‌داند: ۱. مبانی برنامه درسی، ۲. رویکردهای برنامه درسی، ۳. اجرای راهنمای برنامه درسی، ۴. منابع نیازسنجی برنامه درسی، ۵. عناصر طراحی و تدوین برنامه درسی، ۶. فرایندهای پس از طراحی و تدوین برنامه درسی.

یکی از برنامه‌های تدوین‌شده در امریکا، تهیه چهارچوب برنامه درسی تربیت‌بدنی ایالت می‌سی‌سی‌پی توسط دپارتمان تعلیم و تربیت است. الیسون مک کوی^۳ و همکاران در کمیته بازنگری تربیت‌بدنی دپارتمان تعلیم و تربیت این چهارچوب را تهیه نموده‌اند. این برنامه «آمادگی جسمانی از طریق تربیت‌بدنی» نام دارد که در سال ۱۹۹۶ تهیه و از طریق دپارتمان تعلیم و تربیت می‌سی‌سی‌پی

1. Kamen
2. Deutsch
3. Alison Mecoy

اجرا شده است. این برنامه درسی، سطح پیش‌دبستان و سال‌های اول تا دوازدهم را دربرمی‌گیرد و تلاش شده است، اجزاء و عناصر برنامه درسی این درس را برای معلمان و راهنمایان برنامه‌ریزی درسی پیش‌بینی نماید. فلسفه این برنامه در ارتباط بین جنبه‌های مختلف شناختی، عاطفی و روانی، حرکتی و ضرورت تربیت‌بدنی در آمادگی جسمانی دانش‌آموزان این ایالت است. در این برنامه، بخش اعظم آن به بیانیه رسالت^۱ اختصاص یافته است (مک‌کوی، ۱۹۹۶: ۳).

اهداف تحقیق

هدف اصلی: دستیابی به الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی نیروهای مسلح

اهداف فرعی تحقیق:

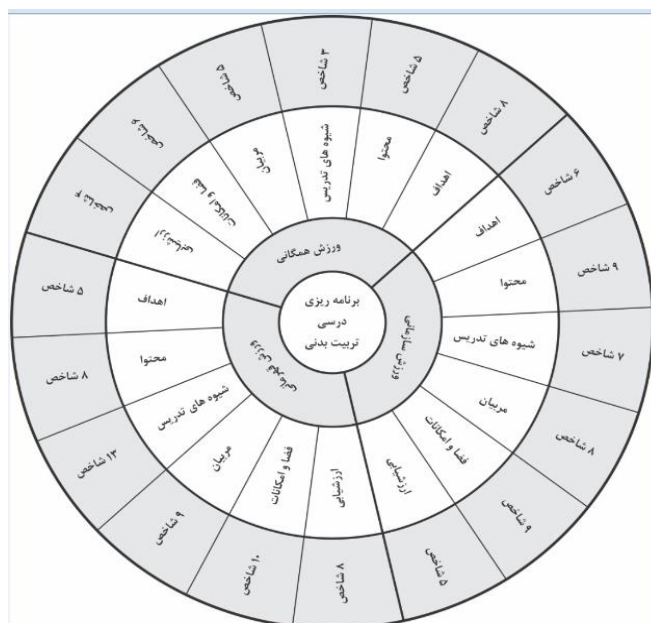
- شناسایی و تعیین ابعاد الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی نیروهای مسلح؛
- شناسایی و تعیین مؤلفه‌های الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی نیروهای مسلح؛
- شناسایی و تعیین شاخص‌های الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی نیروهای مسلح؛
- تعیین سهم و اهمیت هریک از ابعاد و مؤلفه‌ها در الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی نیروهای مسلح.

روش شناسی تحقیق

این پژوهش در زمره تحقیقات اکتشافی است و از لحاظ هدف، کاربردی است؛ چراکه به دنبال یافتن راه‌حلی برای مشکلاتی خاص است (ایستربای، ۱۳۸۴: ۲۴). از حیث اینکه از دیدگاه‌های متخصصان، خبرگان و مسئولان تربیت‌بدنی نیروهای مسلح استفاده شده است، پیمایشی و از لحاظ روش، تحقیقی ترکیبی است. در روش کیفی، بعد از انجام مطالعات نظری و کتابخانه‌ای و سوابق مرتبط با وضعیت مطلوب، پنج بعد و ۱۰ مؤلفه به‌عنوان عوامل اولیه تهیه شد. سپس با انجام مصاحبه و جمع‌آوری اطلاعات موردنیاز (به‌صورت حضوری) پس از اخذ نتایج آزمون دوجمله‌ای تعداد سه بعد و شش مؤلفه تأیید شد. در روش کمی، پرسشنامه محقق‌ساخته برای بررسی روایی محتوایی به تعداد ۱۵ نفر از خبرگان و فرماندهان تربیت‌بدنی ارائه شد تا نظرات خود را اعلام نمایند. پس از

جمع‌آوری پرسشنامه‌ها و کدگذاری آنها، نسبت به ورود اطلاعات به نرم‌افزار اقدام شد و با استفاده از فرمول CVR، ضریب لوشه برای همه مؤلفه‌ها و شاخص‌ها محاسبه شد. ضریب شاخص ورزش همگانی برابر ۰/۸۴ و ورزش سازمانی برابر ۰/۹۰ و ورزش قهرمانی برابر ۰/۹۵ به دست آمد. لذا روایی محتوایی پرسشنامه تأیید شد. اعتباربخشی پرسشنامه پس از سنجش روایی خبرگان انجام شد؛ بدین صورت که پرسشنامه موردنظر در اختیار ۳۰ نفر قرار گرفت. سپس با استفاده از نرم‌افزار اسپ‌اس‌اس^۱ اعتبار آن با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴۸ به دست آمد. پرسشنامه نهایی در اختیار ۱۲۵ نفر از خبرگان (هیئت علمی، غیرهیئت علمی) فرماندهان، مدیران و کارشناسان تربیت بدنی نیروهای مسلح با سابقه بیش از ده سال فعالیت در ورزش قرار گرفت که ۱۰۵ پرسشنامه جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل شد.

برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده از روش‌های آماری توصیفی درصدگیری، فراوانی، میانگین و از روش‌های آمار استنباطی، کلموگروف - اسمیرنف و تحلیل عاملی تأییدی برای تأیید مدل نظری و معادلات ساختاری به روش حداقل مربعات جزئی بهره‌برداری شد. با توجه به ادبیات تحقیق و مبانی نظری مطرح شده و وضع موجود برنامه درسی تربیت بدنی نیروهای مسلح و همچنین حاصل مطالعات کیفی (مصاحبه‌های انجام شده با خبرگان و متخصصان در حیطه برنامه‌ریزی درسی تربیت بدنی نیروهای مسلح) الگوی عملیاتی به صورت شکل زیر پیشنهاد شد.

شکل ۱. الگوی عملیاتی تحقیق

یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت شناختی

جدول ۱. توزیع فراوانی پاسخگویان به تفکیک میزان تحصیلات

شاخصها تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
کارشناسی ارشد	۴۰	۳۸,۱	۴۰,۸	۵۶,۱
کارشناسی	۳۵	۳۳,۳	۳۵,۷	۹۱,۸
دکتری	۲۲	۲۱	۱۵,۳	۱۵,۳
کاردانی	۸	۷,۶	۸,۲	۱۰۰
کل	۱۰۵	۱۰۰	۱۰۰	

جدول بالا نشان می‌دهد، ۳۸/۱ درصد پاسخگویان دارای تحصیلات کارشناسی ارشد، ۳۳/۳ درصد مدرک تحصیلی کارشناسی و ۲۱ درصد تحصیلات دکتری و در نهایت ۷/۶ درصد دارای مدرک کاردانی بودند.

جدول ۲. توزیع فراوانی پاسخگویان به تفکیک نوع شغل

درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	شاخص‌ها / نوع شغل
۶۳,۷	۶۰,۸	۶۱,۹	۶۵	مدیر / فرمانده تربیت بدنی
۱۰۰	۳۶,۳	۳۵,۲	۳۷	کارشناس عالی تربیت بدنی
۲,۹	۲,۹	۲,۹	۳	هیئت علمی
	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۵	کل

یافته‌های جدول شماره دو حاکی از این است که بیشترین نسبت پاسخگویان (۶۲ درصد) مربوط به «مدیر/ فرمانده تربیت بدنی» و کم‌ترین نسبت پاسخگویان (۲/۹ درصد) مربوط به هیئت علمی است.

جدول ۳. توزیع فراوانی پاسخگویان به تفکیک میزان آشنایی با تربیت بدنی

درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	شاخص‌ها / میزان آشنایی با تربیت بدنی
۱۷,۴	۱۷,۴	۱۵,۲	۱۶	کم‌تر از ۱۰ سال
۵۵,۴	۳۸	۳۳,۳	۳۵	از ۱۰ تا ۲۰ سال
۱۰۰	۴۴,۶	۵۱,۵	۵۴	بیشتر از ۲۰ سال
	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۵	کل

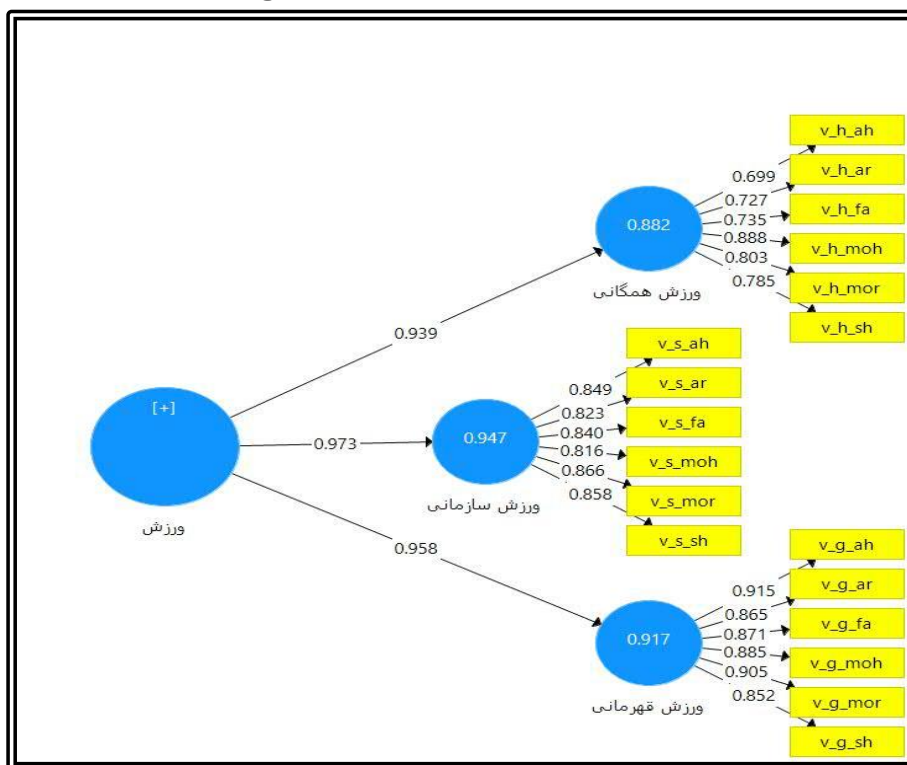
یافته‌های جدول شماره سه نشان می‌دهد که ۵۱/۵ درصد پاسخگویان، (بیشتر از ۲۰ سال) و ۱۵/۲ درصد از پاسخگویان (کم‌تر از ۱۰ سال) سابقه آشنایی با تربیت بدنی داشتند.

جدول شماره (۴) آزمون دو جمله ای ابعاد و مولفه ها

Binomial Test						
		Category	N	Observed Prop.	Test Prop.	Exact Sig. (2-tailed)
تیزستی	Group 1	بله	10	1.00	.50	.002
	Total		10	1.00		
	Group 1	بله	10	1.00	.50	.002
تعمیر اهداف	Group 1	بله	10	1.00	.50	.002
	Total		10	1.00		
	Group 1	بله	9	.90	.50	.021
تعمیر نقش مربی در برنامه درسی	Group 2	خیر	1	.10		
	Total		10	1.00		
	Group 1	بله	3	.30	.50	.344
زمان	Group 2	خیر	7	.70		
	Total		10	1.00		
	Group 1	بله	10	1.00	.50	.002
انتخاب محتوا	Total		10	1.00		
	Group 1	بله	4	.40	.50	.754
	Group 2	خیر	6	.60		
سازماندهی محتوا	Total		10	1.00		
	Group 1	بله	9	.90	.50	.021
	Group 2	خیر	1	.10		
نقش و امکانات ورزشی	Total		10	1.00		
	Group 1	بله	10	1.00	.50	.002
	Total		10	1.00		
ارزشیابی	Group 1	بله	3	.30	.50	.344
	Group 2	خیر	7	.70		
	Total		10	1.00		
گروه بندی	Group 1	بله	4	.40	.50	.754
	Group 2	خیر	6	.60		
	Total		10	1.00		
ویژگی افراد دران	Group 1	بله	9	.90	.50	.021
	Group 2	خیر	1	.10		
	Total		10	1.00		
حوزه یادگیری ورزش همگانی	Group 1	بله	10	1.00	.50	.002
	Total		10	1.00		
	Group 1	بله	9	.90	.50	.021
حوزه یادگیری ورزش سازمانی	Group 2	خیر	1	.10		
	Total		10	1.00		
	Group 1	بله	3	.30	.50	.344
حوزه یادگیری ورزش فخرانی	Group 2	خیر	7	.70		
	Total		10	1.00		
	Group 1	بله	3	.30	.50	.344
حوزه یادگیری ورزش حرفه ای	Group 2	خیر	7	.70		
	Total		10	1.00		
	Group 1	بله	3	.30	.50	.344
حوزه یادگیری ورزش نسیم	Group 2	خیر	7	.70		
	Total		10	1.00		

گویه‌های با سطح معنی داری کم تر از ۰,۰۵ مورد تأیید است (گویه‌های رنگی)

سؤال اول: ابعاد الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت بدنی نیروهای مسلح کدامند؟

شکل ۲. ابعاد الگو به همراه بارهای عامل

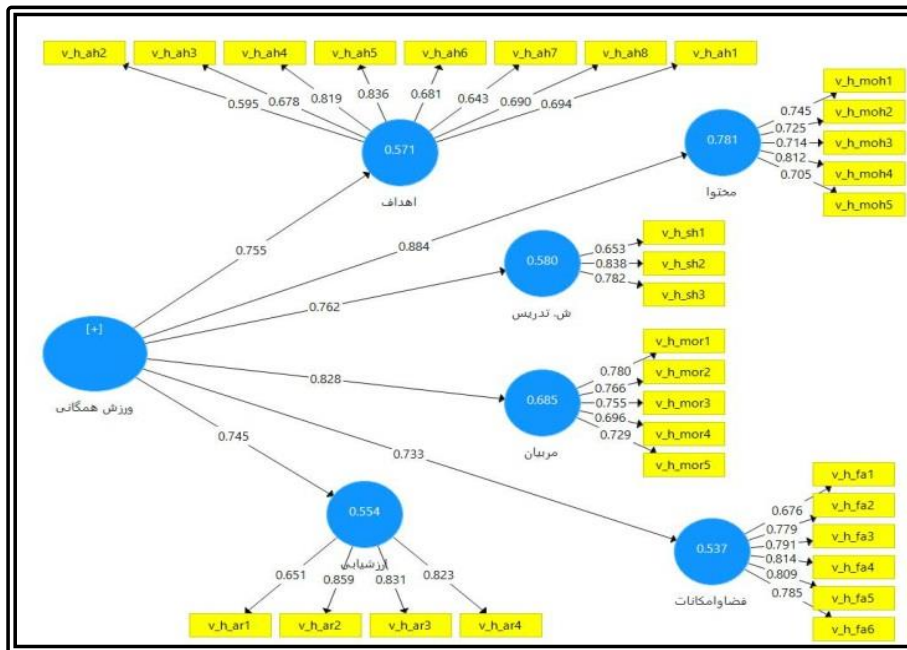
شکل شماره دو، بیانگر مقادیر برآورد شده بارهای عاملی است. این مقادیر، مقادیری هستند که نمرات عامل پیش‌بینی شونده را نشان می‌دهند. مقادیر استاندارد شده بارعاملی، نشان‌دهنده رابطه استاندارد میان ابعاد الگوست.

جدول ۵. نتایج حاصل از یافته‌های ابعاد الگوی تحقیق

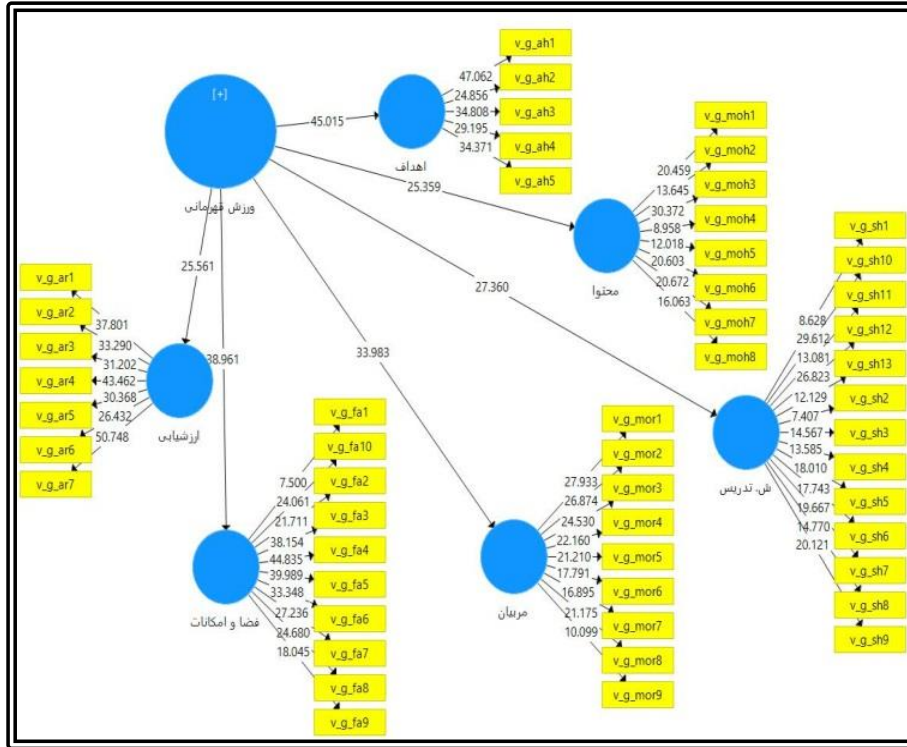
نتیجه	سطح معنی‌داری	مقدار t	انحراف استاندارد	ضریب مسیر	شاخص‌ها		روابط
					ورزش سازمانی	ورزش قهرمانی	
تأیید رابطه	کم‌تر از ۰,۰۱	۱۶۱,۹۶	۰,۰۱	۰,۹۷	ورزش سازمانی	<---	برنامه درسی تربیت بدنی
تأیید	کم‌تر از ۰,۰۱	۹۰,۰۹	۰,۰۱	۰,۹۶	ورزش قهرمانی	<---	برنامه درسی تربیت بدنی
تأیید	کم‌تر از ۰,۰۱	۶۰,۷۰	۰,۰۲	۰,۹۴	ورزش همگانی	<---	برنامه درسی تربیت بدنی

نتایج جدول شماره پنج نشان می‌دهد که همه ضرایب مدل با سطح اطمینان ۹۹ درصد به معنی‌داری آماری رسیده‌اند. معنی‌داری ضرایب آماری نشان می‌دهد که الگوی برنامه‌ریزی درس تربیت بدنی در نیروهای مسلح از ابعاد ورزش همگانی، ورزش سازمانی و ورزش قهرمانی تشکیل شده است که در این میان، ورزش سازمانی با ضریب مسیر ۰/۹۷ مهم‌ترین بعد برنامه‌ریزی درسی تربیت بدنی را نسبت به سایر ابعاد تشکیل داده است.

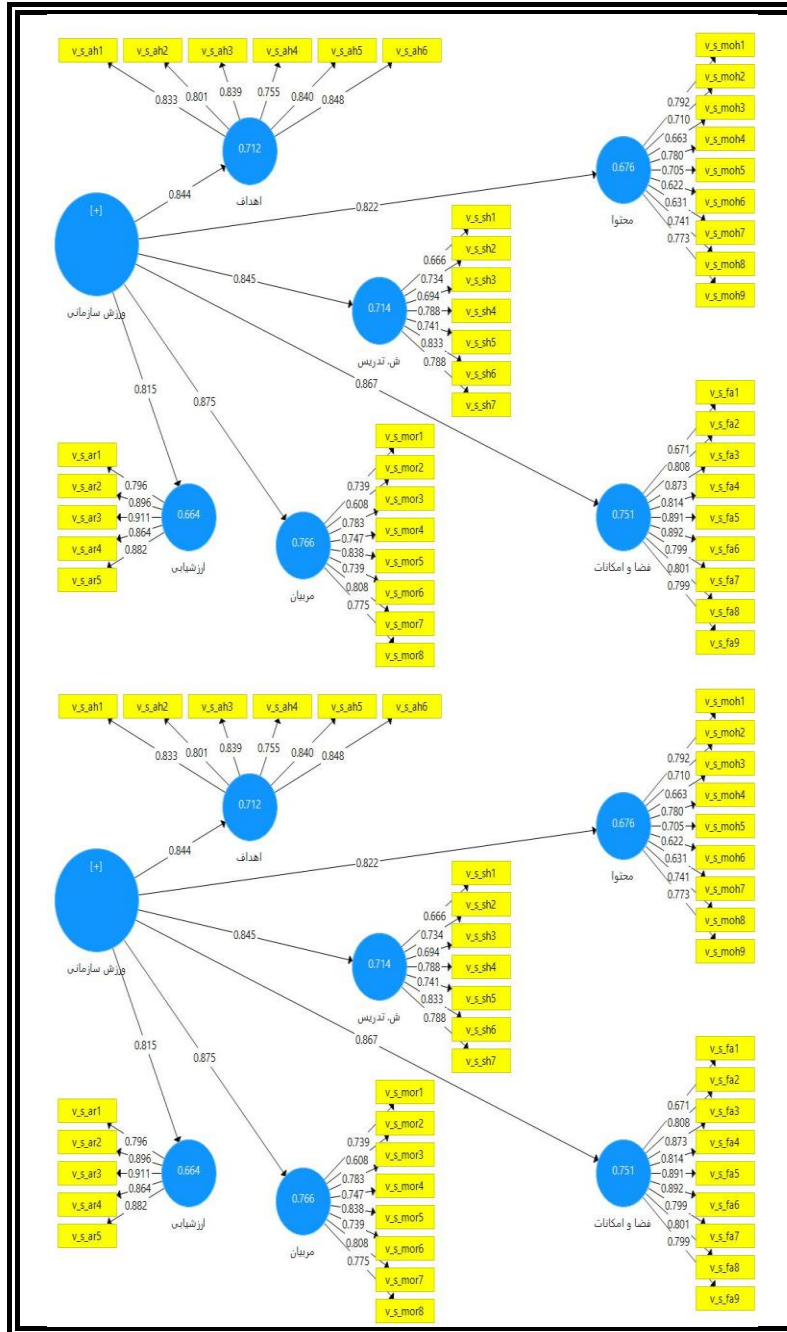
سؤال دوم: مؤلفه‌های الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت بدنی نیروهای مسلح کدامند؟

شکل ۳. الگوی اندازه‌گیری مؤلفه ورزش همگانی به همراه بارهای عاملی

شکل ۴. الگوی اندازه‌گیری مؤلفه ورزش قهرمانی به‌همراه بارهای عاملی

شکل ۵. الگوی اندازه‌گیری مؤلفه ورزش سازمانی به همراه بارهای عاملی

جدول ۶. نتایج سنجش بارهای عاملی مؤلفه‌های ورزش همگانی، سازمانی و قهرمانی

مدل	بُعد	ردیف	مؤلفه	بار عاملی
برنامه درسی تربیت بدنی نیروهای مسلح	ورزش همگانی	۱	اهداف	۰,۶۹۹
		۲	محتوا	۰,۷۲۷
		۳	شیوه‌های تدریس	۰,۷۳۵
		۴	مربیان	۰,۸۸۸
		۵	فضا و امکانات ورزشی	۰,۸۰۳
		۶	ارزشیابی	۰,۷۸۵
	ورزش سازمانی	۱	اهداف	۰,۸۴۹
		۲	محتوا	۰,۸۲۳
		۳	شیوه‌های تدریس	۰,۸۴۰
		۴	مربیان	۰,۸۱۶
		۵	فضا و امکانات ورزشی	۰,۸۶۶
		۶	ارزشیابی	۰,۸۵۸
	ورزش قهرمانی	۱	اهداف	۰,۹۱۵
		۲	محتوا	۰,۸۶۵
		۳	شیوه‌های تدریس	۰,۸۷۱
		۴	مربیان	۰,۸۸۵
		۵	فضا و امکانات ورزشی	۰,۹۰۵
		۶	ارزشیابی	۰,۸۵۲

برخی نویسندگان مثل ریوارد و هاف^۱، عدد ۰/۵ را به‌عنوان ملاک بارهای عاملی ذکر نموده‌اند. نکته مهم در اینجا این است که اگر محقق پس از محاسبه بارهای عاملی بین سازه و شاخص‌های آن با مقادیری کم‌تر از ۰/۵ مواجه شد، باید آن شاخص‌ها (سؤالات پرسشنامه) را اصلاح نموده و یا از مدل تحقیق خود حذف نماید. (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲: ۸۰). جدول شماره شش مقادیر بارهای عاملی مؤلفه‌های ورزش همگانی، سازمانی و قهرمانی را نشان می‌دهد. این نتایج، حاکی از آن است که هیچ مؤلفه‌ای بار عاملی کم‌تر از ۰/۵ را کسب نکرده است، لذا در الگوی تحقیق، هیچ مؤلفه‌ای حذف نشده است. پس برای هر سه بعد شش مؤلفه (اهداف، محتوا، شیوه‌های تدریس، مربیان، فضا و امکانات ورزشی، ارزشیابی) در نظر گرفته شده است.

1. Rivard & Huff

سؤال سوم: شاخص‌های الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی نیروهای مسلح کدامند؟

جدول ۷. نتایج سنجش بارهای عاملی شاخص‌های بعد ورزش همگانی

بار عاملی	شاخص	ردیف	مؤلفه	بُعد
۰,۶۹۴	روابط مثبت با دیگران	۱	اهداف	ورزش همگانی
۰,۵۹۵	سلامت فردی	۲		
۰,۶۷۸	نشاط و شادابی	۳		
۰,۸۱۹	توسعه نگرش‌های اجتماعی مناسب	۴		
۰,۸۳۶	پیشگیری از بیماری‌ها و آسیب‌ها جسمانی	۵		
۰,۶۸۱	ایجاد توان مطلوب برای انجام کارهای روزانه	۶		
۰,۶۴۳	افزایش کیفیت زندگی	۷		
۰,۶۹۰	توسعه فرهنگ ورزش و تحرک	۸	محتوا	
۰,۷۴۵	تمرین‌های مرتبط با آمادگی جسمانی عمومی	۱		
۰,۷۲۵	تمرین‌های آبی	۲		
۰,۷۱۴	تمرین‌های انفرادی	۳		
۰,۸۱۲	تمرین‌های گروهی نشاط‌آور	۴		
۰,۷۰۵	تمرین‌های حرکات اصلاحی	۵	شیوه‌های تدریس	
۰,۶۵۳	کلامی	۱		
۰,۸۳۸	نمایشی	۲		
۰,۷۸۲	روش تمرین‌های عملی	۳	مربیان	
۰,۷۸۰	دانش مربیگری (شایستگی علمی)	۱		
۰,۷۶۶	مدرك مربیگری آمادگی جسمانی سطح ۳	۲		
۰,۷۵۵	سابقه تدریس حداقل ۲ سال	۳		
۰,۶۹۶	خودجوش و پرشوربودن	۴		
۰,۷۲۹	حسن خلق و معاشرت نیکو	۵	فضا و امکانات ورزشی	
۰,۶۷۶	زمین فوتبال	۱		
۰,۷۷۹	پیست دو و میدانی	۲		
۰,۷۹۱	سالن‌های سرپوشیده	۳		
۰,۸۱۴	استخر شنای عمومی	۴		
۰,۸۰۹	زمین والیبال	۵		
۰,۷۸۵	دستگاه‌های بدنسازی عمومی	۶	ارزشیابی	
۰,۶۵۱	آمارمراجعه به درمانگاه‌ها و بیمارستان‌ها	۱		
۰,۸۵۹	نمرات سنجش آمادگی جسمانی کارکنان	۲		
۰,۸۳۱	نتایج پرسشنامه‌های روان‌شناختی سالیانه	۳		
۰,۸۲۳	ارزشیابی مستمر	۴		

جدول شماره هفت مقادیر بارهای عاملی شاخص‌های ورزش همگانی را نشان می‌دهد. نتایج، حاکی از آن است که هیچ شاخصی بار عاملی کم‌تر از ۰/۵ را کسب نکرده است، لذا در الگوی تحقیق، هیچ شاخصی حذف نشده است، به گونه‌ای که مؤلفه‌های ورزش همگانی، ۳۱ شاخص را شامل شده است.

جدول ۸. نتایج سنجش بارهای عاملی شاخص‌های بعد ورزش سازمانی

بار عاملی	شاخص	ردیف	مؤلفه	بُعد
۰,۸۳۳	رشد روانی	۱	اهداف	ورزش سازمانی
۰,۸۰۱	ارتقای توان رزم کارکنان	۲		
۰,۸۳۹	توانایی دفاع از خود	۳		
۰,۷۵۵	کسب رتبه برتر داخلی و سازمانی	۴		
۰,۸۴۰	افزایش اعتمادبه‌نفس	۵		
۰,۸۴۸	برآورده‌سازی نیازهای سازمانی	۶		
۰,۷۹۲	مرتبط با آمادگی جسمانی تخصصی	۱	محتوا	
۰,۷۱۰	ارتقای سطح آمادگی رزمی	۲		
۰,۶۳۳	چندرشته ای متکثری	۳		
۰,۷۸۰	تمرین‌های شنای رزمی	۴		
۰,۷۰۵	مبتنی بر کارکردهای سازمانی	۵		
۰,۶۲۲	مرتبط با تمرین‌های گروهی	۶		
۰,۶۳۱	مرتبط با تمرین‌های انفرادی	۷		
۰,۷۴۱	حفظ و ارتقای ارزش‌های سازمانی	۸		
۰,۷۳۳	تمرین‌های پنجگانه و سه‌گانه	۹	شیوه‌های تدریس	
۰,۶۶۶	کلامی	۱		
۰,۷۳۴	نمایشی	۲		
۰,۶۹۴	روش تمرین‌های عملی	۳		
۰,۷۸۸	نمایش مهارت	۴		
۰,۷۴۱	تمرین‌های ذهنی	۵		
۰,۸۳۳	روش بازآفرینی حرکات	۶		
۰,۷۸۸	الگوی آموختن کنترل خود	۷		

ادامه جدول ۸. نتایج سنجش بارهای عاملی شاخص‌های بعد ورزش سازمانی

بار عاملی	شاخص	ردیف	مؤلفه	بُعد
۰,۷۳۹	دانش مربیگری (شایستگی علمی)	۱	مربیان	ورزش سازمانی
۰,۶۰۸	سابقه حضور در مسابقات کشوری	۲		
۰,۷۸۳	سابقه تدریس بیش از ۳ سال	۳		
۰,۷۴۷	مدرک مربیگری سطح ۲ فدراسیون مرتبط با رشته	۴		
۰,۸۳۸	توانایی برقراری ارتباط و انتقال تفکر	۵		
۰,۷۳۹	شایستگی‌های اخلاقی	۶		
۰,۸۰۸	تحمل و سعه‌صدر	۷		
۰,۷۷۵	اغتنام و خلق فرصت در تربیت	۸		
۰,۶۷۱	زمین فوتبال	۱	فضاو امکانات ورزشی	
۰,۸۰۸	سالن‌های چندمنظوره	۲		
۰,۸۷۳	پیست دو و میدانی	۳		
۰,۸۱۴	میدان موانع پنجگانه	۴		
۰,۸۹۱	سالن بدنسازی تخصصی	۵		
۰,۸۹۲	استخر شنای تخصصی	۶		
۰,۷۹۹	سیمپلاتورها	۷		
۰,۸۰۱	زمین والیبال	۸		
۰,۷۹۹	سالن‌های رزمی	۹	ارزشیابی	
۰,۷۹۶	نمرات اخذ درجه رزمی	۱		
۰,۸۹۶	نمرات آزمون میدان موانع متناسب با رشته	۲		
۰,۹۱۱	ارزشیابی مستمر	۳		
۰,۸۶۴	ارزشیابی کوشش مدار	۴		
۰,۸۸۲	ارزشیابی جامع	۵		

جدول شماره هشت مقادیر بارهای عاملی شاخص‌های ورزش سازمانی را نشان می‌دهد. نتایج، حاکی از آن است که هیچ شاخصی بار عاملی کم‌تر از ۰/۵ را کسب نکرده است، لذا در الگوی تحقیق، هیچ شاخصی حذف نشده است، به‌گونه‌ای که مؤلفه‌های ورزش سازمانی ۴۴ شاخص را شامل شده است.

جدول ۹. نتایج سنجش بارهای عاملی شاخص‌های بعد ورزش قهرمانی

بار عاملی	شاخص	ردیف	مؤلفه	بُعد
۰,۹۱۴	حضور در مسابقات قهرمانی نیروهای مسلح و سیزم	۱	اهداف	ورزش قهرمانی
۰,۸۷۸	الگوپرووری	۲		
۰,۸۹۴	زمینه‌سازی برای ورزش حرفه‌ای	۳		
۰,۸۸۹	کسب رتبه‌های برتر مسابقات داخلی خارجی	۴		
۰,۸۸۵	دستیابی به آرمان‌های جهانی	۵		
۰,۸۲۲	رشد مهارت‌های تخصصی	۱	محتوا	
۰,۷۷۶	تمرین‌های آماده‌سازی روانی	۲		
۰,۸۷۲	تداوم و توالی	۳		
۰,۷۱۷	مبتنی بر تمرین‌های گروهی	۴		
۰,۷۱۷	مبتنی بر تمرین‌های انفرادی	۵		
۰,۸۲۴	تناسب با علائق	۶		
۰,۸۲۸	مبتنی بر تمرین‌های پرورش خلاقیت	۷		
۰,۷۸۵	تلفیق مهارت‌ها و فرایندها	۸		
۰,۶۰۹	روش کلامی	۱	شیوه‌های تدریس	
۰,۸۳۸	روش بازخورد میانگین	۲		
۰,۶۷۸	دیداری - شنیداری	۳		
۰,۸۰۷	روش HIIT	۴		
۰,۷۳۴	تصویرسازی ذهنی	۵		
۰,۶۱۴	یادگیری تا حد تسلط	۶		
۰,۷۴۸	آنالیز حرکات تخصصی	۷		
۰,۷۰۳	شیوه کارگاهی	۸		
۰,۷۷۴	الگوگیری در حد تسلط	۹		
۰,۷۷۶	الگوی آموزش رشد مهارت	۱۰		
۰,۷۹۰	روش شاگرد استادی	۱۱		
۰,۷۸۸	روش چندحسی	۱۲		
۰,۷۷۶	الگوی آموختن کنترل خود	۱۳		

ادامه جدول ۹. نتایج سنجش بارهای عاملی شاخص‌های بعد ورزش قهرمانی

بار عاملی	شاخص	ردیف	مؤلفه	بُعد
۰٫۸۶۹	دانش مربیگری (شایستگی علمی)	۱	مربیان	ورزش قهرمانی
۰٫۸۴۴	مدرک مربیگری (ملی یا بین المللی) فدراسیون مرتبط با رشته	۲		
۰٫۸۳۶	سابقه تدریس بیش از ۵ سال	۳		
۰٫۸۱۷	کسب مقام در مسابقات کشوری یا جهانی	۴		
۰٫۸۳۶	اخلاص و انگیزه مربیگری	۵		
۰٫۸۴۰	داشتن اعتمادبه‌نفس، جسارت و احترام	۶		
۰٫۷۹۷	دارای بینش و تمرکز قوی بر پیامدها نتایج	۷		
۰٫۸۲۲	داشتن علاقه به پیشرفت و موفقیت	۸		
۰٫۷۱۹	مهارت حرفه‌ای	۹		
۰٫۶۲۴	زمین فوتبال	۱	فضا و امکانات ورزشی	
۰٫۸۵۷	وسایل سمعی و بصری پیشرفته	۲		
۰٫۸۲۴	دستگاه‌های تخصصی ورزشی	۳		
۰٫۸۹۱	استخر شنای تخصصی	۴		
۰٫۹۰۲	سالن بدنسازی تخصصی	۵		
۰٫۸۹۶	اردوهای آمادگی	۶		
۰٫۸۸۴	سالن‌های تمرین تخصصی	۷		
۰٫۸۵۴	میدان موانع پنجگانه	۸		
۰٫۸۳۰	پیست دو و میدانی	۹		
۰٫۸۳۴	سیمیلاتورها	۱۰		
۰٫۸۹۰	کسب سکوهای قهرمانی در طول سال (نیروهای مسلح)	۱	ارزشیابی	
۰٫۸۷۵	کسب سکوهای قهرمانی در مسابقات جهانی و المپیک	۲		
۰٫۸۷۳	کسب سکوهای قهرمانی در سیزم	۳		
۰٫۹۰۷	ارزشیابی مستمر	۴		
۰٫۸۵۵	ارزشیابی کوشش‌مدار	۵		
۰٫۸۱۵	ارزشیابی بیرونی	۶		
۰٫۹۱۰	ارزشیابی جامع	۷		

جدول شماره نه مقادیر بارهای عاملی شاخص‌های ورزش قهرمانی را نشان می‌دهد. نتایج، حاکی از آن است که هیچ شاخصی بار عاملی کم‌تر از ۰٫۵ را کسب نکرده است، لذا در الگوی تحقیق، هیچ شاخصی حذف نشده است، به گونه‌ای که مؤلفه‌های ورزش قهرمانی ۵۲ شاخص را شامل شده است.

بررسی سؤال چهارم: سهم و اهمیت هریک از ابعاد و مؤلفه‌های الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت بدنی چقدر است؟

جدول ۱۰. نتایج حاصل از یافته‌های الگوی تحقیق

نتیجه	سطح معنی‌داری	مقدار t	انحراف استاندارد	ضریب مسیر	شاخص‌ها		روابط
					ورزش سازمانی	ورزش قهرمانی	
تأیید رابطه	کم‌تر از ۰٫۰۱	۱۶۱٫۹۶	۰٫۰۱	۰٫۹۷	ورزش سازمانی	<---	برنامه درسی تربیت بدنی
تأیید	کم‌تر از	۹۰٫۰۹	۰٫۰۱	۰٫۹۶	ورزش قهرمانی	<---	برنامه درسی تربیت بدنی
تأیید	کم‌تر از	۶۰٫۷۰	۰٫۰۲	۰٫۹۴	ورزش همگانی	<---	برنامه درسی تربیت بدنی

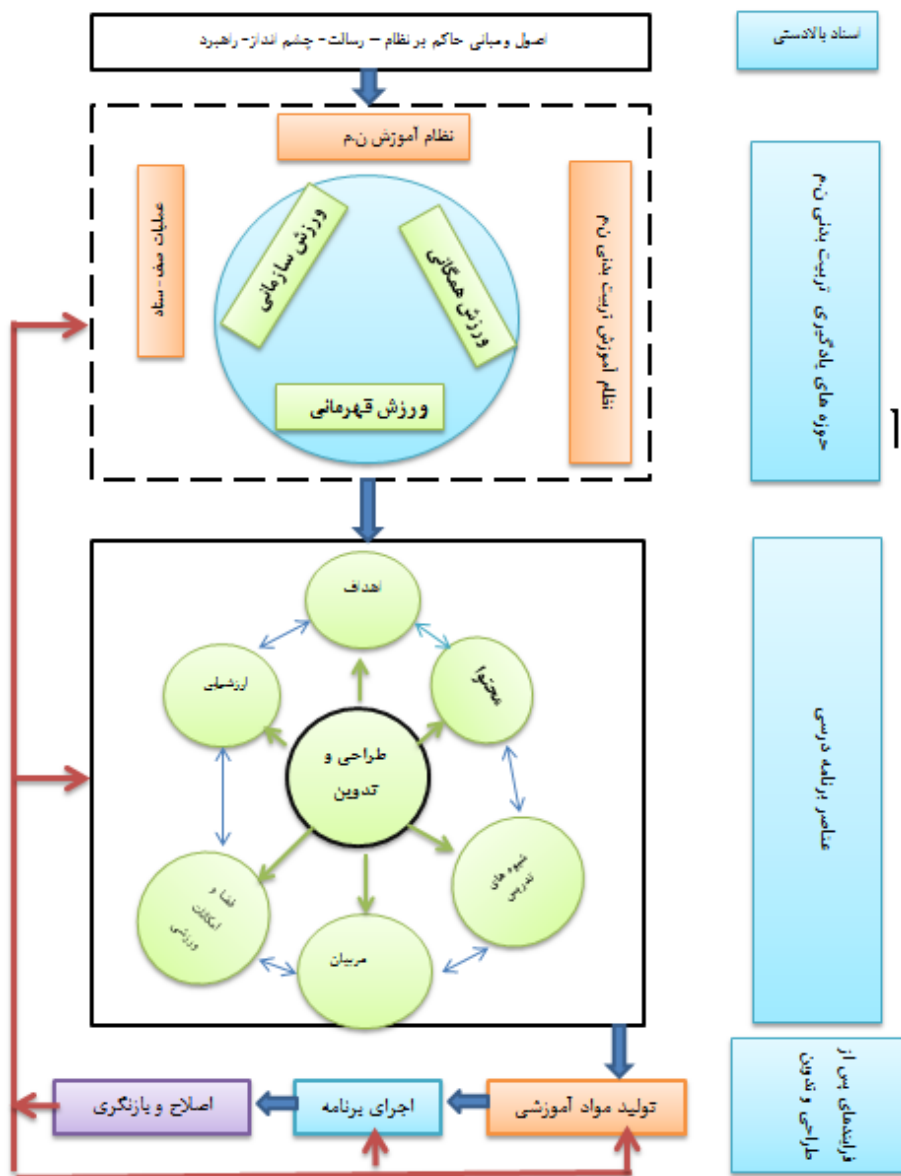
جدول ۱۱. نتایج حاصل از یافته‌های الگوی تحقیق

مدل	بُعد	ردیف	مؤلفه	بار عاملی
بُعد درسی تربیت بدنی نیروهای مسلح	ورزش همگانی	۱	محتوا	۰٫۸۸۴
		۲	مربیان	۰٫۸۲۸
		۳	شیوه‌های تدریس	۰٫۷۶۲
		۴	اهداف	۰٫۷۵۵
		۵	ارزشیابی	۰٫۷۴۵
		۶	فضا و امکانات ورزشی	۰٫۷۳۳
	ورزش سازمانی	۱	مربیان	۰٫۸۷۵
		۲	فضا و امکانات ورزشی	۰٫۸۶۷
		۳	شیوه‌های تدریس	۰٫۸۴۵
		۴	اهداف	۰٫۸۴۴
		۵	محتوا	۰٫۸۲۲
		۶	ارزشیابی	۰٫۸۱۵

ادامه جدول ۱۱. نتایج حاصل از یافته‌های الگوی تحقیق

مدل	تعدد	ردیف	مؤلفه	بار عاملی
برنامه درسی تربیت بدنی پژوه‌های مسلح	ورزش قهرمانی	۱	مربیان	۰,۹۰۶
		۲	اهداف	۰,۹۰۱
		۳	فضا و امکانات ورزشی	۰,۸۸۲
		۴	محتوا	۰,۸۷۵
		۵	ارزشیابی	۰,۸۷۱
		۶	شیوه‌های تدریس	۰,۸۶۵

نتایج جدول‌های ۱۰ و ۱۱ نشان می‌دهد که بعد حوزه یادگیری ورزش سازمانی (با بار عاملی ۰/۹۷)، بعد حوزه یادگیری ورزش قهرمانی (با بار عاملی ۰/۹۶)، بعد حوزه یادگیری ورزش همگانی (با بار عاملی ۰/۹۴)، به ترتیب دارای بیشترین وزن و اهمیت در الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت بدنی هستند. در بعد حوزه یادگیری ورزش همگانی، مؤلفه محتوا (با بار عاملی ۰/۸۸)، مؤلفه مربیان (با بار عاملی ۰/۸۳)، مؤلفه اهداف و شیوه‌های تدریس (با بار عاملی ۰/۷۶)، مؤلفه ارزشیابی (با بار عاملی ۰/۷۵) و مؤلفه فضا و امکانات ورزشی (با بار عاملی ۰/۷۳)، به ترتیب دارای بیشترین وزن و اهمیت در الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت بدنی هستند. در بعد حوزه یادگیری ورزش سازمانی، مؤلفه مربیان (با بار عاملی ۰/۸۸)، مؤلفه فضا و امکانات ورزشی (با بار عاملی ۰/۸۷)، مؤلفه شیوه‌های تدریس (با بار عاملی ۰/۸۵)، مؤلفه اهداف (با بار عاملی ۰/۸۴) و مؤلفه محتوا و ارزشیابی (با بار عاملی ۰/۸۲)، به ترتیب دارای بیشترین وزن و اهمیت در الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت بدنی هستند. در بعد حوزه یادگیری ورزش قهرمانی، مؤلفه مربیان (با بار عاملی ۰/۹۱)، مؤلفه اهداف (با بار عاملی ۰/۹۰)، مؤلفه محتوا و فضا و امکانات ورزشی (با بار عاملی ۰/۸۸)، مؤلفه ارزشیابی و شیوه‌های تدریس (با بار عاملی ۰/۸۷)، به ترتیب دارای بیشترین وزن و اهمیت در الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت بدنی هستند.

شکل ۶. الگوی نهایی برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی نیروهای مسلح

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در این تحقیق، ورزش همگانی، ورزش قهرمانی و ورزش سازمانی به‌عنوان حوزه‌های یادگیری برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی در قالب ابعاد الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی مورد تأیید قرار گرفتند. بُعد ورزش سازمانی با ضریب مسیر ۰/۹۷ بالاترین ضریب را در الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی دارد.

مؤلفه مربیان با ضریب مسیر ۰/۸۸ بیشترین تبیین را نسبت به بُعد ورزش سازمانی دارد.

مؤلفه مربیان با ضریب مسیر ۰/۹۱ بیشترین تبیین را نسبت به بُعد ورزش قهرمانی دارد.

مؤلفه محتوا با ضریب مسیر ۰/۸۸ بیشترین تبیین را نسبت به بُعد ورزش همگانی دارد.

یافته‌های تحقیق در زمینه مؤلفه‌های حوزه‌های یادگیری، گویای این مطلب است که در انجام برنامه‌های تمرینی یگان‌های صافی و ستادی توجهی به محتوا و مربیان نشده است و این یکی از مسائل مهمی است که جهت افزایش توانمندی جسمانی کارکنان متناسب با نوع شغل و رسته خدمتی باید در تدوین برنامه‌های ورزشی به محتوا و مربیان بیشتر توجه شود.

الگوهای برنامه‌ریزی درسی دارای مؤلفه‌های گوناگونی هستند و براساس مقتضیات مکانی و زمانی طراحی می‌شوند. با توجه به موارد اشاره‌شده، الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی دارای مؤلفه‌هایی هستند که در برخی موارد تا حدودی با الگوی تحقیق همخوانی دارد. الگوی پیشنهادی اسماعیل کاظم‌پور برای فاوا عناصر را شامل: اهداف (دانشی، توانشی، نگرشی)، مفاهیم اساسی، محتوا و سازماندهی آن، شیوه‌های تدریس و ارزشیابی می‌داند که به‌طور کلی پنج عنصر اصلی این الگو را تشکیل می‌دهند. سقا افزوده در پژوهشی با عنوان «طراحی فرایند جامع برنامه درسی نظام تربیت و آموزش سپاه» با ارائه مدل برنامه درسی مبتنی بر موقعیت دوازده حوزه یادگیری را مطرح کرده است که یکی از این حوزه‌ها حوزه یادگیری تربیت‌بدنی است. در این مدل، مؤلفه‌های برنامه درسی شامل: نیازهای آموزشی، اهداف آموزشی، تعیین ویژگی‌های فراگیران، محتوا و تجارب یادگیری، زمان، راهبردها/ روش‌های یاددهی، یادگیری، مواد و وسایل آموزشی، مربیان، گروه‌بندی فراگیران، فضا و ارزشیابی برنامه درسی پیشنهاد شده است. محمدکاظم واعظ‌موسوی در کتاب یادگیری حرکتی به شیوه تدریس با روش کلامی و نمایشی اشاره می‌کند. حسن سوری در طراحی و تدوین الگوی انتخاب مربیان تیم‌های ورزشی به مدارک مربیگری، سابقه تدریس،

خودجوش بودن و معاشرت نیکو اشاره کرده است. نادر فولادی اسکویی در بررسی مناسب‌سازی اماکن ورزشی مورد استفاده کارکنان به استانداردهای زمین فوتبال، پیست دو و میدانی، سالن‌های سرپوشیده، استخر شنا و سالن بدنسازی اشاره کرده است. اکبر حیدری در نیازسنجی و ارائه پروتکل‌های بازتوانی پس از آسیب به آمار مراجعه به درمانگاه‌ها اشاره کرده است. در سازمان تربیت‌بدنی نیروهای مسلح در دستورالعمل آزمون جسمانی کارکنان نیروهای مسلح به نحوه ارزشیابی از طریق نمرات سنجش آمادگی جسمانی و ارزشیابی مستمر تأکید شده است.

پیشنهادهای تحقیق

۱. الگوی پیشنهادی، مبنای طراحی برنامه درسی تربیت‌بدنی نیروهای مسلح قرار گیرد.
۲. در طراحی برنامه درسی از افراد متخصص و آگاه به این الگو استفاده شود.
۳. پیشنهاد می‌شود برای عملیاتی نمودن الگو، تحقیقات لازم صورت پذیرد.
۴. پیشنهاد می‌شود در مورد دیگر مؤلفه‌ها و شاخص‌های (احتمالی)، تحقیقات دیگری صورت پذیرد.
۵. طراحان برنامه درسی تربیت‌بدنی جهت تدوین برنامه‌ها با فرماندهان و مسئولین تعامل داشته باشند.

ویژگی‌های الگوی پیشنهادی

- در الگوی پیشنهادی، حوزه یادگیری، محور اصلی برنامه درسی می‌باشد.
- در الگوی پیشنهاد شده حوزه‌های یادگیری (ابعاد) و مؤلفه‌های (عناصر) برنامه درسی با یکدیگر در تعاملند.
- ویژگی‌ها و خصوصیات ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها رویکرد و الگوی برنامه‌ریزی درسی را مشخص می‌کند.
- الگوی پیشنهادی مبتنی بر اصول کاربردی است.
- الگوی پیشنهادی جامع و درعین حال واقع‌گرایانه و کاربردی برای اهداف مورد نظر طراحی و تدوین شده است.

- الگو، ماهیتی خودبسنده و خوداتکا دارد؛ بدین معنا که مجموعه عملیات برنامه‌ریزی درسی از اهداف گرفته تا ارزشیابی برنامه درسی در یک نظامی هماهنگ رخ می‌دهد.

- پژوهش درخصوص الگوی طراحی برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی نه تنها در نیروهای مسلح، بلکه در سایر ارتش‌های دنیا برای اولین بار انجام می‌شود.

- در این الگو، شش عنصر پیشنهادی شامل: اهداف، محتوا، شیوه‌های تدریس، مربیان، فضا و اماکن ورزشی و ارزشیابی به‌عنوان مؤلفه‌های اصلی برنامه درسی ارائه شده است.

- الگو، کارکردی خوداصلاحی مرحله‌به‌مرحله دارد؛ یعنی هر حلقه برنامه‌ریزی هم به‌صورت مستقل و هم در ارتباط با کل مجموعه، مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد.

منابع

- اسماعیلی، محمدرضا؛ امیرتاش، علی محمد و جوادی، بتول (۱۳۸۵)، مطالعه تطبیقی برنامه درس تربیت‌بدنی دوره ابتدایی ایران و کشورهای منتخب جهان، نشریه حرکت، ش ۲۸: ۶۹-۸۶.
- افراخته، سقا (۱۳۹۳)، طراحی فرایند جامع برنامه درسی نظام تربیت و آموزش سپاه.
- امیرتاش، علی محمد (۱۳۷۲)، کلیات روش‌های تدریس درس تربیت‌بدنی دوره ابتدایی، تهران: وزارت آموزش و پرورش.
- پورالشریعه، علی‌رضا (۱۳۹۵)، طراحی الگوی برنامه درسی نیروی دریایی سپاه، رساله دکتری، دانشکده و پژوهشکده علوم اجتماعی و فرهنگی دانشگاه جامع امام حسین (ع).
- تایلر و رالف (۱۳۸۴)، اصول اساسی برنامه‌ریزی درسی و آموزشی، ترجمه علی تقی‌پور ظهیر، تهران: انتشارات آگاه، چاپ چهارم.
- جوادی‌پور، محمد (۱۳۸۵)، طراحی و اعتباربخشی الگوی مطلوب برنامه درسی تربیت‌بدنی، رساله دکتری، تهران: دانشگاه تربیت معلم.
- درخشان‌مبارکه، محمد؛ باران‌چشمه، مهرعلی؛ آشتیانی، محمدرضا و اکبری، حسین (۱۳۹۱)، تدوین هدف‌های کلان سیاست‌ها و راهبردهای توسعه تربیت‌بدنی در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی، فصلنامه راهبرد دفاعی، ش ۴۰: ۱۶۹-۱۹۸.
- دهقان، حمید (۱۳۹۵)، نقش و معرفی ورزش‌های اسلامی در تعالی فرهنگ سپاه (تیراندازی، سوارکاری، شنا)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، قم: دانشگاه شهید محلاتی، دانشکده فرهنگ و ارتباطات.
- زین‌الدینی میمند، زهرا (۱۳۸۹)، ارائه الگوی راهنمای تدوین برنامه درسی براساس بررسی میزان آگاهی اعضای هیئت‌علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان، فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار، سال چهارم، ش ۴: ۹۹-۱۲۸.

صانعی، سعید (۱۳۸)، نقش ورزش قهرمانی در رشد و توسعه ورزش همگانی، تهران: اداره تربیت‌بدنی ستاد مشترک سپاه.

عارفی، محبوبه (۱۳۸۸)، برنامه‌ریزی درسی در آموزش عالی، تهران: دانشگاه شهید بهشتی.
 فتحی واجارگاه، کوروش و آزادمنش، ناهید (۱۳۸۵)، امکان‌سنجی کاربرد فناوری نوین اطلاعات و ارتباطات در برنامه‌ریزی آموزش عالی، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی: ۷۰ - ۴۹ و ۱۲ - ۴.
 فولادی اسکویی، نادر (۱۳۹۳)، بررسی وضعیت مناسب‌سازی اماکن ورزشی مورداستفاده کارکنان. ملکی، حسن (۱۳۹۱)، برنامه‌ریزی درسی راهنمای عمل، تهران: پیام اندیشه.
 موسی‌پور، نعمت‌الله (۱۳۷۶)، طراحی الگویی برای ارزشیابی برنامه درسی و به‌کارگیری آن در ارزشیابی درس روش‌ها، فنون تدریس دوره‌های تربیت دبیر دانشگاه‌ها، رساله دکتری، دانشگاه تربیت مدرس.
 میرزابیگی، علی (۱۳۸۰)، برنامه‌ریزی درسی و طرح درس در آموزش رسمی و تربیت نیروی انسانی، تهران: یسپرون.

نظام‌نژاد، ندا (۱۳۹۳)، بررسی رابطه بین مدل برنامه‌ریزی درسی مرجح اعضای هیئت‌علمی با روش‌ها و راهبردهای تدریس و فنون ارزشیابی مورداستفاده آنان.

واعظ‌موسوی، سیدمحمدکاظم (۱۳۷۶)، طرح جامع افزایش آمادگی جسمانی پرسنل نرسا، تهران: سازمان جهاد خودکفایی نیروی زمینی سپاه.

یارمحمدیان، محمدحسین (۱۳۷۹)، اصول برنامه‌ریزی درسی، تهران: انتشارات یادواره کتاب.

Common, D.(1978). A Theoretical Model for curriculum Implemntion, Doctoral Dissertation, Ottawa University. Retireved on 10.103.2010 from [http:// proquest.umi.com/pqdlink?](http://proquest.umi.com/pqdlink?)

Deutsch, K.w. (1952). On communication models in the social sciences. Public Opinion Quarterly. 16,356-380.

Hardman, kan (2005) "Global vision of the situation, trends, and issues of sport and physical education in school", university college worecter.

Macoy, Allison (1996) "Framework for physical in state mississippi" department of education Mississippi, file://A:/phedal. Htm.

Mzzoly j, Andrew.(2000): Faculty perceptions of influence on the curriculum in higher Education. Submitted hn partical full filment of reguirement for the Degree of Doctor of philosoohy. University of south Carolina.

Nikolay, pauli (1997) "Wisconsin 's model academic standards of physical education", Department of public instruction

Nikolay, pauli (1997) "Wisconsin's model academic standards of physical education", department of public instruction –

Pinar, W.f. (1978). Currere: A Case study. In George Willis (ed). Qualitative Evaluation 316-342. Berkeley. CA: McCutchan.

Tyler, R.W. (1949). Basic Principles of Curriculum and Instruction. Chicago Press

